

Kubánské jaro po roce...

06.dubna 2004 Petr Bratský

Po pádu komunismu v zemích Střední a Východní Evropy byl světovým společenstvím očekáván příchod zásadních politických změn i na Kubě.

Země se po rozpadu tzv. socialistického tábora ocitla v hluboké hospodářské a morální krizi. Naprosto netolerantní, diktátorské vedení se v posledních letech soustřeďuje především na záchranu hroutících se vlastních pozic, a to i za cenu použití drastických prostředků, v demokratických zemích naprosto nepřijatelných. Na druhé straně ovšem vnější okolnosti i prohlubující se hospodářská krize nutí vládu k uplatňování reformních ekonomických opatření, která velice pozvolna alespoň zčásti otevírají kubánský trh. Fidel Castro a jeho loajální nomenklatura ve státních a stranických funkcích v uplynulých letech dali světovému společenství několikrát najevo, že jejich hlavním zájmem je setrvání u moci bez ohledu na oběti, které neefektivní, totalitní systém znamená pro místní obyvatelstvo. Především v oblasti respektování základních lidských práv se na Kubě situace v posledních letech nezlepšila, ba naopak, dostává se na naprosto „nedýchateľnou“ úroveň. Tento stav svoji bezbřehou krutostí převyšuje intoleranci, kterou máme v živé paměti z nedávné doby u nás. Proto ani my nemůžeme zůstat lhostejní a hlavně pasivní k cynickému likvidování lidských bytostí, jejichž jediným zločinem je pouhé vyslovení vlastního názoru na další vývoj kubánské společnosti. Pod vlivem tohoto morálního imperativu podnikla na přelomu února a března skupina poslanců a poslankyň z ČR, Slovenska a Švédska, ve spolupráci s humanitární organizací Člověk v tísni, cestu na Kubu. Cílem cesty bylo především morálně podpořit demokratickou a nenásilnou opozici a zároveň navštívit a předat humanitární pomoc těžce zkoušeným rodinám vězněných disidentů, odsouzených k mnohaletým trestům pouze za to, že se nebáli mít vlastní názor na vývoj společnosti a také ho verbálně a písemně prezentovat. Spolu se mnou se cesty účastnil můj slovenský kolega László Nagy a švédské poslankyně Rosita Runegrund a Helena Höij.

Naše poslanecká skupina se setkala s jedním z hlavních představitelů současné kubánské opozice a iniciátorem projektu Varela, kterým je Oswaldo Paya Sardiñas. Poté jsme individuálně navštívili řadu rodin vězněných disidentů v Havaně i ve vzdálenějších provinciích, předali jim duchovní a humanitární pomoc, především pak léky a tlumočili jsme jim solidární pozdravy ze svých zemí.

V čem vlastně spočívá projekt Varela? Jedná se o občanskou petici, koncipovanou v souladu s ústavou, která začíná slovy: „My, níže podepsaní, žádáme Národní shromáždění, aby postoupilo lidovému hlasování prostřednictvím referenda každý z následujících návrhů: právo svobodně se sdružovat podle svých zájmů a smýšlení prostřednictvím legálně -vytvářených společenských, ekonomických, kulturních, syndikátních, studentských, náboženských, humanitárních a jiných asociací a organizací tak, aby byl respektován princip pluralismu a různorodosti myšlenek, zastoupených ve společnosti...“

Přes brutální reakce režimu na tyto naprosto nenásilné snahy o aspoň základní demokratické změny se proti stávajícímu systému snaží vystupovat stále větší množství kubánských občanů, kteří žádají, nebo spíše prosí, aby vedení země dodržovalo vlastní ústavu a zahájilo aspoň ty reformy, které připouští socialistický režim. Nesmlouvavé postoje represivních orgánů vůči jakékoli vnitřní opozici vyústily v březnu 2003 v zatčení a odsouzení 75 opozičních představitelů k mnohaletému vězení, v řadě případů až na desítky let. Přes důrazný kritický ohlas, především ze strany EU, nedošlo během roku 2003 k propuštění žádného z uvězněných.

V rámci mé návštěvy jsem hovořil s manželkami odsouzených. Zoufale mi popisovaly, že političtí vězni jsou umísťováni do nejtěžších vězeňských zařízení spolu s vrahy a těžkými recidivisty, kteří je

terorizují, odebírají jim osobní věci, jejich zdravotní stav se rapidně zhoršuje v důsledku špatné stravy, celkových podmínek a neexistence lékařské péče. Řada z nich nezbytně potřebuje léky, jinak je bezprostředně ohrožen jejich život. Rodina je smí navštívit 1 krát za 3 měsíce, ale protože umístění vězňů je situováno úmyslně do vzdálenosti až 500 km od bydliště a veřejná doprava je prakticky nefunkční, i tyto návštěvy jsou ohrožené.

Boj za lidská práva na Kubě se stal pro ČR již vysoce ceněnou tradicí. Vždyť v období let 1999 až 2001 iniciovala rezoluce, které důrazně odsuzovaly nerespektování základních lidských práv na „Ostrově svobody“. A v této pozitivní tradici naši nejvyšší představitelé pokračují i směrem k dalším zemím. Nelze jinak, než vysoce hodnotit prohlášení prezidenta Václava Klause, že v rámci své nadcházející návštěvy Číny hodlá s vedoucími čínskými představiteli diskutovat také otázky dodržování lidských práv. Přitom tento pragmatický politik a ekonom si jistě uvědomuje citlivost otázky pro čínské vedení. Obdiv zaslouží i odmítnutí našeho prezidenta usednout při významné mezinárodní akci vedle běloruského prezidenta Lukašenka. Zásadový postoj lze zaznamenat i u dalších českých politiků. Závěrem vyzývám své parlamentní kolegy, poslance a senátory, ale i celou českou veřejnost, aby se zajímali o krutý osud kubánských disidentů a jejich rodin, a to prostřednictvím nadace Člověk v tísni.